

УДК 343.13

Т. Є. Дунаєва

ORCID: /0000-00033710-1318

ОСНОВНІ ВЕКТОРИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРІОРИТЕЗАЦІЮ¹

У статті досліджено вектори кримінальної процесуальної політики як чинники, що впливають на пріоритезацію. На сучасному етапі розвитку держави перед правоохоронними органами постає питання про вектори кримінальної процесуальної політики, застосування великих даних, систем штучного інтелекту та інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій з метою отримання інформації, пріоритезацію підвищення якості кримінального судочинства. Особливого значення набуває пріоритезація досудового розслідування, судового розгляду. Реалізація такого процесу є необхідною умовою для формування стійкої довіри населення до правоохоронних органів, влади, покращення життя громадян, забезпечення зростання економічного і оборонного потенціалу України.

Наголошено, що до основних векторів кримінальної процесуальної політики, що впливають на пріоритезацію, включають захист прав людини, ефективність правосуддя, боротьбу зі злочинністю та довіру суспільства до правоохоронної системи. Ці вектори формують цілі та пріоритети в роботі правоохоронних органів, впливаючи на те, які правопорушення розслідуються першочергово, на які аспекти кримінального процесу звертається найбільша увага, та які зміни вносяться до законодавства.

Пріоритетність прав і свобод у впливі на захист прав підозрюваних, обвинувачених, потерпілих та свідків, а також на дотриманні законності під час досудового розслідування та судового розгляду. Оскільки пріоритезуються дії, спрямовані на прискорення кримінального провадження, мінімізацію його строків та покращення якості зібраних доказів, то покращується якість розслідування та його швидкість. Зменшення навантаження на судову систему здійснюється через вплив на запровадження процедур, що дозволяють зменшити кількість справ, які передаються до суду, або спростити їх розгляд.

Разом з тим, зазначені вектори кримінальної процесуальної політики суттєво впливають як чинники на пріоритезацію розслідування злочинів та судового розгляду в контексті російсько-українського збройного конфлікту з дотриманням принципу верховенства права як важливої складової захисту прав людини.

Ключові слова: кримінальна процесуальна політика, цифрові докази, пріоритезація, вектори, чинники, дізнання, досудове розслідування, судовий розгляд, верховенство права, кримінальне провадження.

DOI 10.34079/2518-1319 -2025-15-30-59-70

Постановка проблеми. Враховуючи виклики нової інформаційної реальності держава виділяє новий вектор розвитку – цифровізація публічно-правових відносин та побудова електронної демократії. За даними UN E-Government Knowledgebase Україна входить в топ-30 країн, де успішно реалізовані проекти електронного урядування, що на

¹ Підготовлено на виконання фундаментальної теми «Пріоритезація та технологізація у кримінальному провадженні у воєнний та повоєнний час», що досліджується в НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В.В.Сташиса НАПрН України (№ державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0124U005212).

16 позицій вище, ніж у 2022 році (United Nations, 2025). Однією із складових частин електронного урядування є електронне судочинство, метою якого є забезпечення ефективності, доступності, прозорості діяльності органів державної влади.

Дослідження стандартів ЄС спростить гармонізацію національного законодавства, що є обов'язковим для країн-членів Європейського Союзу. Однією з умов вступу України до ЄС є реформування системи правопорядку, зокрема пріоритезації кримінальних проваджень, модернізації законодавства у сфері кримінальної та кримінальної процесуальної політики, кримінальної статистики тощо.

Наразі Україна має нові виклики у виді міжнародних злочинів, а саме воєнних злочинів та злочину агресії, які вже в фокусі уваги системи кримінальної юстиції та потребують значних змін та ресурсів. Про це свідчать майже 23 тис. кримінальних проваджень за цією кваліфікацією, а також понад 10 обвинувальних вироків, частина з яких уже набрала законної сили. Також ми розуміємо, що після деокупації півдня та сходу нашої держави кількість цих злочинів зростає в рази, а кожен новий день збройного конфлікту суттєво збільшує цю кількість. Розслідування воєнних злочинів відповідно до ст. 216 КПК України (віднесено до підслідності Служби безпеки України, а основна діяльність цього органу наразі зосереджена у сфері протидії злочинам проти основ національної безпеки. Розуміючи обмеженість ресурсів цього органу, до розслідування воєнних злочинів залучена ледь не уся система правопорядку. Насамперед, Національна поліція та СБУ, а також слідчі ДБР та детективи НАБУ, зусилля яких координуються органами прокуратури, наразі розслідують воєнні злочини. В Офісі Генерального прокурора не лише т.зв. «Департамент війни» здійснює процесуальне керівництво у справах про воєнні злочини, а й інші структурні підрозділи (Крапивін, 2022).

Питання цифровізації кримінального процесу набули особливого значення під час збройної агресії РФ, а також у зв'язку з глобальною інформатизацією суспільства, вчиненням злочинів та використання цифрових технологій. Значних масштабів набули серйозні злочини (злочини у сфері економіки, організована злочинність, корупційні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, кіберзлочини, воєнні злочини), створюючи загрозу безпеці, обороні та суверенітету багатьох країн світу.

Україна враховує міжнародні стандарти та досвід інших країн щодо допустимості доказів, що є важливою складовою сучасної кримінально-процесуальної політики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі проблемні питання використання вектори кримінальної процесуальної політики як чинники, що впливають на пріоритезацію у кримінальному провадженні, а також цифровізації кримінального процесу, досліджували такі вітчизняні науковці, а саме: В. В. Вапнярчук, Н. В. Глинська, І. В. Гловюк, О. Б. Загурський, В. С. Зеленецький, О. В. Капліна, Д. І. Клепка, М. І. Пашковський, М. А. Погорецький, М. І. Микитин, О. С. Старенький, В. С. Стефанюк, А. В. Столітній, О. Г. Шило тощо та зарубіжні науковці: Л. Бахмайер Вінтер, К. Макхей, С. Рутджері та ін.

Як вважає Н. В. Глинська, одним з таких найбільш суттєвих чинників, що впливає на формулювання концептуальних основ сучасного кримінального процесу, є кримінальна процесуальна політика. Остання є своєрідним адаптом соціальних потреб та очікувань суспільства від процедури вирішення кримінально-правового конфлікту. Звичайно ідеологічним підґрунтям кримінальної процесуальної політики як різновиду правової політики є сукупність правових цінностей, що домінують у суспільстві на його конкретному історичному етапі розвитку (Глинська, 2016, с. 12).

У статті «Права людини в системі механізму пріоритезації у кримінальному провадженні» досліджено взаємозв'язок між правами людини та механізмом

пріоритезації у кримінальному провадженні. Вказується, що на глобальному (чи надсистемному) рівні пріоритетом, найвищою цінністю в кримінальному провадженні як соціально-правової інституції у демократичному суспільстві є людина, її права та свободи, що визначають зміст та спрямованість будь-якої державної діяльності (ст. 8 КПК України). Зазначається, що необхідність пріоритезації у кримінальному провадженні, перш за все, обумовлена аксіологічною конкурентністю, конфліктністю основних стратегічних векторів кримінальної процедури. Тож основним елементом забезпечення «балансу» в кримінальному провадженні є надання в конкретній правовій ситуації переваги чомусь перед чимось (визначення пріоритетів). Пошук цього балансу публічних і приватних інтересів вимагає таку побудову кримінальної процесуальної форми, котра врівноважувала б різноспрямовані вектори інтересів у кримінальному провадженні, зокрема у спосіб розставлення законодавцем акцентів щодо превалювання того чи іншого інтересу (наділення його більшою значущістю) як на рівні окремих процесуальних квантів, так і інститутів чи їх сукупності. Акцентовано на необхідності дотримання засад верховенства права, забезпечення справедливого судового розгляду та захисту основоположних прав учасників процесу при впровадженні підходів до розподілу ресурсів та визначення пріоритетності розслідувань (Клепка, 2025).

Так, І. М. Варивода у дисертаційному дослідженні на здобуття доктора юридичних наук «Інформатизація кримінального провадження як напрям розвитку кримінальної процесуальної політики України» зазначає, що отримала висновки щодо розвитку кримінальної процесуальної політики України у сфері інформатизації кримінального провадження, доцільності впровадження використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в кримінальний процес, здійснено дослідження електронного кримінального провадження та його диференціацію, а також визначено проблемні аспекти законодавчого впровадження та технічної реалізації електронних компонентів інформатизації кримінального провадження. Аналізуючи комплексно політичні тенденції та технологічний процес, зроблено висновок щодо сучасного стану інформатизації кримінального провадження та встановлено відсутність державної стратегії щодо інформатизації кримінального провадження на усіх стадіях. Проаналізовано доктринальні підходи щодо використання електронних технологій в кримінальному процесі та ключових ідей щодо впровадження окремих електронних кримінальних процесуальних рішень. Автор формулює визначення інформатизації кримінального провадження як комплекс соціальних, технічних, економічних, комунікаційних заходів для створення єдиного електронного простору в рамках кримінального судочинства з метою забезпечення виконання завдання та дотримання засад кримінального провадження (Варивода, 2025, с. 2-3).

Так, О. Б. Загурський у своїй праці «Взаємозв'язок кримінальної процесуальної та кримінально-правової політики на правозастосовному рівні» зазначає, що кримінально-правова політика тісно пов'язана з кримінальною процесуальною політикою держави, а ефективність такого взаємозв'язку на правозастосовному рівні залежить від багатьох факторів: стадії кримінального провадження, суб'єкта правозастосовного процесу, виду кримінального процесуального рішення, правильності дотримання кримінального процесуального закону, правильності застосування закону України про кримінальну відповідальність, спільність мети, яка закріплена у правозастосовних актах, що передбачається кримінально-правовою нормою (Загурський, 2017, с. 205).

Так, Керолін Маккей (Carolyn McKay) у книзі «Цифрова вразливість у кримінальному правосудді» (Digital Vulnerability in Criminal Justice Vulnerable People and Communication Technologies) досліджує вплив процесів цифровізації на справедливе, доступне та інклюзивне кримінальне правосуддя для вразливих осіб. Автор оцінює

цифровізоване кримінальне правосуддя, зокрема, зростаюче використання дистанційних слухань та віртуальних судів, а також взаємозв'язок з вразливістю. Також ставиться питання: яким чином технології дистанційного зв'язку, такі як відеозв'язок, відеоконференції та попередньо записані докази, допомагають або ставлять у невідповідне становище вразливих свідків, заявників, жертв та підсудних у системі кримінального правосуддя? Досліджується вплив цифровізованого кримінального правосуддя на всіх вразливих осіб. Теми включають переваги та проблеми людського зв'язку, комунікації, розуміння та конфіденційності, а також авторитету суду, перехресного допиту та емоційного вираження. Хоча існує певний універсальний та безспірний досвід використання відеозв'язку, ключові практичні висновки чітко розмежовані між вразливими свідками та вразливими підсудними. У роботі розглянуті критичні та сучасні погляди, а також запропоновані перспективні рекомендації щодо забезпечення справедливого цифрового кримінального правосуддя в майбутньому (Макхей, 2026).

У дослідженні «Цифровий перехід у кримінальному судочинстві: нові обіцянки, нові ризики, нові виклики» (The Digital Transition in Criminal Trials: New Promises, New Risks, New Challenges) зазначається, що мабуть, немає жодної сфери суспільного життя, яка б не зазнала радикальних змін у світлі поточного цифрового переходу та відповідної трансформації майже кожної людської діяльності. Правоохоронні органи та кримінальне судочинство не могли відставати від цих явищ. Отже, перехід до нових цифрових технологій більш-менш повільно характеризував еволюцію кожної системи кримінального правосуддя. Безсумнівно, слідча та процесуальна справедливість залишається кінцевою метою сучасних систем кримінального правосуддя, і здебільшого європейської судової практики, і від цієї мети, безумовно, не можна відмовитися в нашому цифровому світі. Зосередження уваги на нових обіцянках, нових ризиках і, нарешті, нових викликах, пов'язаних з цифровим переходом у сферах кримінального судочинства та запобігання злочинності, є корисним для розуміння складності постійної еволюції кримінального правосуддя (Ruggeri, 2022, с. 213-225).

У книзі «Розслідування і запобігання злочинності у цифрову еру» (Investigating and Preventing Crime in the Digital Era) зазначається, що мета цієї книги — заглибитися у вплив інформаційно-комунікаційних технологій на запобігання та розслідування злочинів, розглядаючи сучасний стан різних заходів та їх впровадження в різних правових системах щодо захисту прав людини. Однак це дослідження не лише переслідує діагностичну мету, але й спрямоване на реконструкцію цієї проблемної області у світлі сучасного, орієнтованого на права людини, уявлення про кримінальне правосуддя. Це розширює рамки цього дослідження, яке охоплює як безпрецедентні гарантії традиційних або, принаймні, широко визнаних індивідуальних прав, так і появу нових прав, таких як право на інформаційне самовизначення та право на конфіденційність інформаційних технологій. Розглядаються проблеми та потенціал у сферах запобігання злочинам та розслідування кримінальних злочинів, враховуючи, що через електронне спостереження та прогрес у використанні великих даних для виявлення ризиків, межі між превентивними та слідчими електронними заходами не є чіткими (Bachmaier, Ruggeri, 2022).

Метою статті є дослідження основних векторів кримінальної процесуальної політики як чинники, що впливають на пріоретизацію.

Виклад основного матеріалу.

Пріоретизація розвитку України включає забезпечення безпеки, оборони та суверенітету, зміцнення демократичних інститутів. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки є частиною кримінально-правової політики держави. Процеси

пріоритезації в Україні є важливим інструментом для забезпечення ефективної кримінально-правової політики, кримінальної процесуальної політики та реформування правоохоронних органів, що спрямовано на досягнення мирного безпекового середовища. Це базується на комплексній державотворчій політиці, яка включає зміцнення національної стійкості, інтеграцію у євроатлантичні структури (НАТО, ЄС), розвиток потужного оборонного потенціалу, удосконалення законодавства та використання міжнародної підтримки для забезпечення суверенітету й територіальної цілісності на основі стратегій національної безпеки та стійкості, що регулюються відповідними законами та указами.

Україна враховує міжнародні стандарти та досвід інших країн щодо допустимості доказів, що є важливою складовою сучасної кримінально-процесуальної політики.

Кримінально-процесуальна політика – це відносно самостійна частина політики у сфері боротьби зі злочинністю, яка стратегічно сформована державою шляхом прийняття і застосування законодавчих норм відповідно до визначеної процедури у кримінально-правових конфліктах задля їх вирішення з метою захисту людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки, що забезпечує гармонійне поєднання індивідуальних і суспільних інтересів (Микитин, 2021, с. 720) .

Як зазначається, до основних векторів кримінальної процесуальної політики, що впливають на пріоритезацію, включають захист прав людини, ефективність правосуддя, боротьбу зі злочинністю та довіру суспільства до правоохоронної системи. Ці вектори формують цілі та пріоритети в роботі правоохоронних органів, впливаючи на те, які правопорушення розслідуються першочергово, на які аспекти кримінального процесу звертається найбільша увага, та які зміни вносяться до законодавства.

Пріоритетність прав і свобод у впливі на захист прав підозрюваних, обвинувачених, потерпілих та свідків, а також на дотриманні законності під час досудового розслідування (дізнання – це спрощена форма досудового розслідування щодо кримінальних проступків) та судового розгляду. Це може включати вимоги щодо забезпечення права на захист, недопустимості використання доказів, отриманих з порушенням закону, та права на справедливий судовий розгляд. Оскільки пріоритезуються дії, спрямовані на прискорення кримінального провадження, мінімізацію його строків та покращення якості зібраних доказів, то покращується якість розслідування та його швидкість. Зменшення навантаження на судову систему здійснюється через вплив на запровадження процедур, що дозволяють зменшити кількість справ, які передаються до суду, або спростити їх розгляд.

У сфері боротьби зі злочинністю відбувається пріоритезація розслідування злочинів, які є найбільш суспільно небезпечними (корупція, тероризм, організована злочинність тощо).

Щодо профілактики злочинності, то вона впливає на діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень та зменшення їх кількості, шляхом впливу на причини та умови, що сприяють їх вчиненню.

Довіра суспільства до правоохоронної системи – є однією із найвищих цінностей будь-якого суспільства, і вона ґрунтується на відкритості, впевненості в прозорості і підзвітності дій поліції, зокрема запровадження механізмів, що забезпечують контроль громадянського суспільства за діяльністю правоохоронних органів, а також інформування громадян про хід розслідування. Створення механізмів для виявлення та виправлення помилок, які є у правоохоронній діяльності, що підвищує довіру до системи.

Слід погодитися, що концептуальна зміна процесуальної форми початку кримінального провадження, що відбулася з прийняттям КПК України, є прикладом

реалізації кримінальної процесуальної політики, спрямованої на позбавлення кримінального провадження зайвої формалізації, підвищення його оперативності, усунення корупційних ризиків у правозастосовній діяльності на її початковому етапі (Трофіменко, 2015, с. 131).

Через обмеженість ресурсів правоохоронної системи, неможливо одночасно ефективно розслідувати абсолютно всі злочини. Тому пріоритезація проваджень — інструмент, який допомагає зосередити ресурси на справах із найбільшим впливом на суспільство. Співробітники НАБУ, НПУ та СБУ використовують такі підходи для визначення пріоритетів у розслідуваннях: критерії пріоритизації НАБУ згруповані за п'ятьма рівнями, узгодженими із Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП). Перший пріоритет – найвищий і охоплює триваючі тяжкі та особливо тяжкі злочини, які вчиняються високопосадовцями або злочинними організаціями або ж завдають шкоди на сотні млн грн. Другий і подальші рівні пріоритетності охоплюють злочини, що були вчинені раніше або становлять меншу загрозу для суспільства. Звіт за результатами незалежного аудиту НАБУ теж підкреслив, що Бюро потрібен всеосяжний стратегічний підхід до пріоритизації справ із вимірюваними цілями та завданнями. НПУ зважає на критерії, що є важливими, передусім, для громадян: суспільний резонанс, жорстокість або цинічність злочину, нерівність перед законом, небезпека для великої кількості людей, безкарність злочинців. СБУ підкреслює, що ресурсів не вистачає на всі провадження, тому пріоритезація необхідна, однак до пріоритизації має бути готове суспільство, бо за кожним злочином є потерпілий. Тому крім юридичного підґрунтя, має бути розуміння цього процесу громадянами (EUACI, 2025).

Оскільки ст. 2 КПК України передбачає, що всі злочини мають бути розслідувані, а кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, — понести відповідальність у міру своєї вини. Це, безумовно, правильна позиція з погляду загальної справедливості. Водночас, ми розуміємо, що ресурси правоохоронної системи обмежені, і тому практично неможливо ефективно розслідувати 100 % злочинів. Пріоритезація вже не просто тренд, а конкретна вимога з визначеними термінами реалізації, які переваги має пріоритезація та до чого тут оцінка якості та результативності роботи органів правопорядку (Цивінський, 2025).

Під пріоритизацією у кримінальному провадженні слід розуміти зумовлений сукупністю соціально-правових чинників та здійснюваний на підставі певної сукупності критеріїв, що відповідають вимогам сучасної правової реальності, процес ранжування засобів кримінального провадження з метою підвищення ефективності вирішення його завдань. Критерії пріоритизації у кримінальному провадженні мають відповідати таким вимогам, як: правовий характер, справедливість, соціально-правова адекватність пріоритизації, гнучкість, зрозумілість, наукова обґрунтованість, ефективність у вирішенні завдань кримінального провадження (Глинська, 2025, с. 97).

Правила пріоритизації діяли і в міжнародних кримінальних трибуналах *ad hoc*. Як вже зазначалося, Офіс прокурора МКС розробив та прийняв Програмний документ щодо відбору справ та пріоритизації, яким керується при здійсненні прокурорського розсуду під час відбору та визначення пріоритетності справ для розслідування та судового переслідування, а саме відбору подій, осіб та поведінки, що підлягають розслідуванню та кримінальному переслідуванню в конкретній ситуації та визначення пріоритетності справ як у межах однієї ситуації, так і в різних ситуаціях (Пашковський, 2022, с. 86).

Як зазначає М. І. Пашковський, що пріоритизація кримінальних проваджень, зокрема, на стадії досудового розслідування, належить до питань організації досудового розслідування. Пріоритизація в процесуальній діяльності може стосуватися не лише пріоритизації кримінальних проваджень, але й послідовності проведення тих чи інших

процесуальних дій, чи прийняття рішень. Частково така пріоритезація в КПК вже унормована (Пашковський, 2022, с. 87-88).

Так, В. О. Матвійчук проаналізував у своїй праці особливості початку досудового розслідування у формі дізнання, зокрема він наголошує, що у ст. 298-3 КПК України фактично закріплений такий захід забезпечення кримінального провадження, як тимчасове вилучення майна. Задля захисту майнових прав слід передбачити обов'язок вручення клопотання підозрюваному, обвинуваченому, іншому власнику майна або його захиснику, законному представнику, представнику, крім випадків забезпечення збереження речових доказів (Матвійчук, 2021).

Щодо гармонізації кримінального, кримінального процесуального законодавства України із законодавством ЄС зазначається у комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, що схвалений Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023 (Указ Президента України № 273/2023, 2023).

Щодо наступного вектора кримінальної процесуальної політики. Права та свободи людини є основоположним елементом, який формує зміст кримінальних процесуальних норм і технологій, що, у свою чергу, забезпечує ефективність кримінального правосуддя, сприяє захисту прав особи та зміцнює довіру громадян до судової системи (Тарасюк, 2024, с. 108). На думку С. М. Тарасюк, класифікація прав людини має бути доповнена процесуальними та цифровими правами. Включення процесуальних прав до класифікації дозволить чіткіше визначити механізми їх реалізації. Забезпечення прав і свобод людини (право на повагу гідності, право на свободу та особисту недоторканність, недоторканність житла, право володіти, користуватися і розпоряджатися власністю) спрямоване на підтримання балансу між ефективним кримінальним правосуддям і захистом прав особи. У контексті кримінального процесуального законодавства забезпечення зазначених прав і свобод людини покликане обмежити вплив державного примусу, запобігти свавілля з боку правоохоронних органів та встановити чіткі норми використання примусових заходів (Тарасюк, 2024, с. 111).

Т. О. Лоскутов вважає, що за такого інтенсивного нормотворчого процесу щодо «удосконалення» змісту КПК України стосовно регулювання кримінального провадження в період воєнного стану не може взагалі йтися про стабільність та прогнозованість кримінальних процесуальних приписів, правову визначеність та забезпечення прав і свобод людини в кримінальному процесі, а відтак – про захист правової довіри в царині кримінального судочинства за умов воєнного стану (Лоскутов, 2024, с. 96).

Неналежне реформування кримінального процесуального законодавства України на сьогодні стає ключовим чинником, який негативно впливає на забезпечення прав і свобод людини під час кримінального провадження. Для досягнення ефективності в цій сфері необхідно забезпечити стабільність законодавства, підвищити інституційну спроможність правоохоронних органів, судової системи та інших суб'єктів, що здійснюють кримінальне провадження (Тарасюк, 2024, с. 113).

Як зазначає В. Ф. Оболенцев, «теоретичне обґрунтування заходів утвердження верховенства права має орієнтуватися на сучасні інформаційно-аналітичні технології системотехніки» (Оболенцев, 2021, с. 17).

А. С. Політова відзначає, що «мотивація судових рішень є механізмом прийняття обґрунтованих рішень, а також реалізації принципу гласності, доступу до правосуддя, який сприяє справедливості судових рішень і частиною права на захист прав і свобод людини і громадянина» (Politova, 2025, с. 731).

Як вважають науковці, стан сучасного правового розуміння і тісно взаємопов'язану з ним кримінальну процесуальну політику найсуттєвішими детермінантами, без урахування яких не можна побудувати адекватну модель сучасного кримінального процесу (Глинська, Лобойко, Марочкін, та ін., 2016, с. 107; Микитин, 2021, с.719).

Отже, основні вектори (напрями) кримінальної процесуальної політики, що впливають на пріоритезацію, включають захист прав людини, ефективність правосуддя, боротьбу зі злочинністю та довіру суспільства до правоохоронної системи. Для належного забезпечення прав і свобод людини під час кримінального провадження доцільно забезпечити стабільність кримінального процесуального законодавства, підвищити інституційну спроможність правоохоронних органів, судової системи та інших суб'єктів, що здійснюють кримінальне провадження.

Висновки. Разом з тим, зазначені вектори кримінальної процесуальної політики суттєво впливають як чинники на пріоритизацію розслідування злочинів та судового розгляду в контексті російсько-українського збройного конфлікту. Вони формують цілі та пріоритети в роботі правоохоронних органів, впливаючи на те, які правопорушення розслідуються першочергово, на які аспекти кримінального процесу звертається найбільша увага, та які зміни вносяться до законодавства з дотриманням принципу верховенства права як важливої складової захисту прав людини.

Бібліографічний список

- Варивода, І.Ю., 2025. *Інформатизація кримінального провадження як напрям розвитку кримінальної процесуальної політики України*. Доктор філософії 081-право. Дисертація. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. [онлайн] 199 с. Доступно: <[https://vad.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2025/05/dysertatsiia varyvoda i m 23.04-red1.pdf](https://vad.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2025/05/dysertatsiia_varyvoda_im_23.04-red1.pdf)> .
- Глинська, Н. В., 2025. Пріоритезація у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, ключові аспекти та виміри. *Питання боротьби зі злочинністю*, 49, с. 86-100. DOI: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2025-49-87>
- Глинська, Н.В., 2016. Кримінальна процесуальна політика як чинник формування концепту сучасного кримінального процесу. *Вісник кримінального судочинства*, [онлайн] 3, с. 11-17. Доступно: <<https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/576/516>>
- Глинська, Н.В., Лобойко, Л.М., Марочкін, О.І. та ін., 2016. *Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України: монографія*. В: О. Г. Шило (ред.). Харків : НДІ ВПЗ імені акад. В. В. Сташиса НАПрНУ.
- Загурський, О. Б., 2017. Взаємозв'язок кримінальної процесуальної та кримінально-правової політики на правозастосовному рівні. *Право і суспільство* [онлайн], 2, с. 201-206. Доступно: <<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/22753>>.
- Клепка, Д.І., 2025. Права людини в системі механізму пріоритезації у кримінальному провадженні. *Питання боротьби зі злочинністю*, 49. DOI: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2025-49-101>. [Дата звернення 20 вересня 2025].
- Крапивін, Є., 2022. Місце кримінальної юстиції у плані відновлення України: воєнний аспект. *Justtalk*, [онлайн] Доступно: <<https://justtalk.com.ua/post/mistse-kriminalnoi-yustitsii-u-plani-vidnovlenni-ukraini-voennij-aspekt>>
- Лоскутов, Т. О., 2024. Засада захисту правової довіри у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Право"*, 82(3), с. 94-98. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.3.15>

- Матвійчук, В.О., 2021. Особливості початку досудового розслідування у формі дізнання. *Юридичний науковий електронний журнал*, 5, с. 352-355. DOI: <https://doi.org/10.32782/25240374/20215/83>
- Микитин, Ю.І., 2021. Поняття про кримінальну-процесуальну політику. *Юридичний науковий електронний журнал*. 11, с. 718-720. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/181>.
- Оболенцев, В.Ф., 2021. Прикладні аспекти врахування принципу верховенства права у системному аналізі та моделюванні системи держави Україна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Право"*, 66. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.2>
- Пашковський, М.І., 2022. Пріоритезація кримінальних проваджень за статтю 438 КК України: перспективи цифровізації. *Альманах наукових праць фахівців НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України за результатами досліджень у 2022 р.*; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків: Право. <<https://surl.lt/qtvybp>>.
- Тарасюк, С.М., 2024. Забезпечення прав людини в кримінальному провадженні: класифікаційні підходи та сучасні виклики. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*, 5. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-16> [
- Трофіменко, В.М., 2015. Кримінальна процесуальна форма в контексті сучасної кримінальної процесуальної політики. *Вісник Національної академії правових наук України* [онлайн], 1(80), с.130-140 Доступно: <https://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/iloverpdf_com-130-140.pdf>
- Указ Президента України Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки № 273/2023 [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#n9>>
- Цивінський, О., 2025. У фокусі – головне: як (не) працює пріоритезація кримінальних проваджень. *Discussion Paper*. 8 с. [онлайн] Доступно: <<https://justtalk.com.ua/post/u-fokusi--golovne-yak-nepratsyue-prioritezatsiya-kriminalnih-provazhen>>
- Bachmaier, Winter L., Ruggeri, S. (ed.), 2022. *Investigating and Preventing Crime in the Digital Era. New Safeguards, New Rights*. Ed. Springer Cham, DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-13952-9>
- EUACI, 2025. Як пріоритизують кримінальні провадження в умовах обмежених ресурсів? [онлайн] Доступно: <<https://euaci.eu/news-and-events/how-are-criminal-cases-prioritised-in-the-conditions-of-limited-resources/>>
- McKay, C., 2026. *Digital Vulnerability in Criminal Justice. Vulnerable People and Communication Technologies*. Palgrave Macmillan. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-032-10028-3>
- Politova, A. S., 2025. *Requirements for judicial decisions in criminal proceedings: discussion issues. Topical Issues of Procedural Law in Ukraine : Scientific monograph*. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", p. 711-735. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-538-9-26>.
- Ruggeri, S., 2022. The Digital Transition in Criminal Trials: New Promises, New Risks, New Challenges. [online] Available at: <https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-13952-9_10?fromPaywallRec=false>
- United Nations, 2025. UN E-Government Knowledgebase [online] Available at: <<https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Data/Country-Information/id/180-Ukraine>>

References

- Bachmaier, Winter L., Ruggeri, S. (ed.), 2022. Investigating and Preventing Crime in the Digital Era. New Safeguards, New Rights. Ed. Springer Cham, DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-13952-9>
- EUACI*, 2025. Yak priorityzuyut' kryminal'ni provadzhennya v umovakh obmezhenykh resursiv? [How are criminal proceedings prioritized in a context of limited resources?] [online] Available at: <https://euaci.eu/news-and-events/how-are-criminal-cases-prioritised-in-the-conditions-of-limited-resources/> (in Ukrainian).
- Hlyns'ka N.V., Loboyko L.M., Marochkin O.I. ta in., 2016. Kontseptual'ni osnovy pobudovy suchasnoho kryminal'noho protsesu Ukrainy:[Conceptual foundations of the construction of the modern criminal process of Ukraine]: monohrafiya. In: O. H. Shylo (red.). Kharkiv : NDI VPZ imeni akad. V. V. Stashysa NAPrNU264 s.
- Hlyns'ka, N. V., 2025. Prioritytezatsiya u kryminal'nomu provadzhenni: ponyattya, oznaky, klyuchovi aspekty ta vymiry. [Prioritization in criminal proceedings: concepts, features, key aspects and dimensions]. *Pytannya borot'by zi zlochynnistyuu*. Vyp. 49. S. 86-100. DOI: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2025-49-87> (in Ukrainian).
- Hlyns'ka, N.V., 2016. Kryminal'na protsesual'na polityka yak chynnyk formuvannya kontseptu suchasnoho kryminal'noho protsesu. [Criminal procedural policy as a factor in the formation of the concept of modern criminal procedure]. *Visnyk kryminal'noho sudochynstva*. № 3. [online] s. 11-17. Available at: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/576/516> (in Ukrainian).
- Klepka, D.I., 2025. Prava lyudyny v systemi mekhanizmu prioritytezatsiyi u kryminal'nomu provadzhenni [Human rights in the system of the prioritization mechanism in criminal proceedings]. *Pytannya borot'by zi zlochynnistyuu*. 49. DOI: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2025-49-101>. (in Ukrainian).
- Krapyvyn, YE., 2022. Mistse kryminal'noyi yustytisyi u plani vidnovlennya Ukrainy: voyenny aspekt [The Place of Criminal Justice in the Plan for the Restoration of Ukraine: Military Aspect]. *Justtalk* [online] Available at: <https://justtalk.com.ua/post/mistse-kriminalnoi-yustitsii-u-plani-vidnovlenni-ukraini-voennij-aspekt> (in Ukrainian).
- Loskutov, T. O., 2024. Zasada zakhystu pravovoyi doviry u kryminal'nomu provadzhenni v umovakh voyennoho stanu. [The principle of protecting legal trust in criminal proceedings under martial law]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. Seriya "Pravo". 82(3), s. 94-98. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.3.15> (in Ukrainian).
- Matviychuk, V.O., 2021. Osoblyvosti pochatku dosudovoho rozsliduvannya u formi diznannya [Peculiarities of the beginning of a pre-trial investigation in the form of an inquiry]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, 5, s. 352-355. DOI <https://doi.org/10.32782/25240374/20215/83> (in Ukrainian).
- McKay, C., 2026. *Digital Vulnerability in Criminal Justice. Vulnerable People and Communication Technologies*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-032-10028-3> (in English).
- Mykytyn, Yu.I., 2021. Ponyattya pro kryminal'nu-protsesual'nu polityku [The concept of criminal procedural policy]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, 11, s. 718-720. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/181>. (in Ukrainian).
- Obolentsev, V.F., 2021. Prykladni aspekty vrakhuvannya pryntsyphu verkhovenstva prava u systemnomu analizi ta modelyuvanni systemy derzhavy Ukrainy [Applied aspects of taking into account the principle of the rule of law in the systemic analysis and modeling of the state system of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho*

- universytetu*. Seriya "Pravo". Vypusk 66. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.2> (in Ukrainian).
- Pashkovs'kyy, M.I., 2022. Priorityzatsiya kryminal'nykh provadzen' za statteyu 438 KK Ukrainy: perspektyvy tsyfrovizatsiyi [Prioritization of criminal proceedings under Article 438 of the Criminal Code of Ukraine: prospects for digitalization]. *Al'manakh naukovykh prats' fakhivtsiv NDI vyvchennya problem zlochynnosti imeni akademika V. V. Stashysa NAPrN Ukrainy za rezul'tatamy doslidzhen' u 2022 r.*; NDI vyvch. problem zlochynnosti im. akad. V. V. Stashysa NAPrN Ukrainy. Kharkiv: Pravo. [online] Available at: <<https://surl.lt/qtvybp>> (in Ukrainian).
- Politova, A. S., 2025. Requirements for judicial decisions in criminal proceedings: discussion issues. *Topical Issues of Procedural Law in Ukraine* : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing". P. 711-735. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-538-9-26>. (in Ukrainian).
- Ruggeri, S., 2022. *The Digital Transition in Criminal Trials: New Promises, New Risks, New Challenges*. [online] Available at: <https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-13952-9_10?fromPaywallRec=false (in English).
- Tarasyuk, S.M., 2024. Zabezpechennya prav lyudyny v kryminal'nomu provadzhenni: klasyfikatsiyni pidkhody ta suchasni vyklyky [Ensuring human rights in criminal proceedings: classification approaches and modern challenges]. *Aktual'ni problemy vitchyznyanoi yurysprudentsiyi* № 5. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-5-16> (in Ukrainian).
- Trofimenko, V.M., 2015. Kryminal'na protsesual'na forma v konteksti suchasnoyi kryminal'noyi protsesual'noyi polityky [Criminal procedural form in the context of modern criminal procedural policy]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi pravovykh nauk Ukrainy*, 1(80). [online] s.130-140. Available at: <https://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-130-140.pdf> (in Ukrainian).
- Tsyvins'kyy, O., 2025. U fokusi – holovne: yak (ne) pratsyuye priorityzatsiya kryminal'nykh provadzen' [In focus – the main thing: how prioritization of criminal proceedings (does not) work]. Discussion Paper. 8 p. [online] *Justtalk*. Available at: <<https://justtalk.com.ua/post/u-fokusi--golovne-yak-nepratsyue-prioritezatsiya-kryminalnih-provadzen>> (in Ukrainian).
- Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Kompleksnyy stratehichnyy plan reformuvannya orhaniv pravoporyadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023-2027 roky № 273/2023 [Decree of the President of Ukraine On the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023-2027 No. 273/2023], 2023. Verkhovna Rada of Ukraine, [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#n9>> (in Ukrainian).
- United Nations, 2025. UN E-Government Knowledgebase. [online] Available at: <<https://publicadministration.un.org/egovkb/enus/Data/Country-Information/id/180-Ukraine> (in English).
- Varyvoda, I.YU., 2025. *Informatyzatsiya kryminal'noho provadzhennya yak napryam rozvytku kryminal'noyi protsesual'noyi polityky Ukrainy*. [Informatization of criminal proceedings as a direction of development of criminal procedural policy of Ukraine]. PhD in Law. Dissertation. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. 199 p. [online] Available at: <https://vad.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2025/05/dysertatsiia_varyvoda_i_m_23.04-red1.pdf> in Ukrainian).
- Zahurs'kyy, O. B., 2017. Vzayemozv'yazok kryminal'noyi protsesual'noyi ta kryminal'no-pravovoyi polityky na pravozastosovnomu rivni. [The relationship between criminal

procedural and criminal legal policy at the law enforcement level] *Pravo i suspil'stvo*, 2. [online] s. 201-206. Available at: <<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/22753>> (in Ukrainian).

T. Ye. Dunaieva

MAIN VECTORS OF CRIMINAL PROCEDURAL POLICY AS FACTORS AFFECTING PRIORITIZATION

The article examines the vectors of criminal procedural policy as factors influencing prioritization. At the current stage of the state's development, law enforcement agencies are faced with the issue of vectors of criminal procedural policy, the use of big data, artificial intelligence systems, and information, communication, and digital technologies to obtain information and prioritize improving the quality of criminal proceedings. Prioritization of pre-trial investigation and court proceedings is of particular importance. The implementation of such a process is a necessary condition for building sustainable public trust in law enforcement agencies and authorities, improving the lives of citizens, and ensuring the growth of Ukraine's economic and defense potential.

It is emphasized that the main vectors of criminal procedural policy that influence prioritization include the protection of human rights, the effectiveness of justice, the fight against crime, and public trust in the law enforcement system. These vectors shape the goals and priorities of law enforcement agencies, influencing which offenses are investigated first, which aspects of criminal procedure receive the most attention, and what changes are made to legislation.

The priority of rights and freedoms in protecting the rights of suspects, defendants, victims, and witnesses, as well as in ensuring legality during pre-trial investigations and court proceedings. Since priority is given to actions aimed at speeding up criminal proceedings, minimizing their duration, and improving the quality of the evidence collected, the quality and speed of investigations are improved. The burden on the judicial system is reduced by influencing the introduction of procedures that reduce the number of cases referred to court or simplify their consideration.

At the same time, these vectors of criminal procedural policy have a significant impact as factors in prioritizing the investigation of crimes and judicial proceedings in the context of the Russian-Ukrainian armed conflict, while respecting the principle of the rule of law as an important component of human rights protection.

Keywords: *criminal procedural policy, digital evidence, prioritization, vectors, factors, inquiry, pre-trial investigation, court proceedings, rule of law, criminal proceedings.*

Стаття надійшла до редакції 29.09.2025 р.